

INTERPRETACJA ◇ NAUKA

Przerywanie ciąży wyłączające winę: analiza Dogmatyczna przesłanek aborcyjnych (podcast, video, tezy)

przez Dogmaty Karnisty | 13 grudnia 2020

**Dlaczego mielibyśmy karać za aborcję (kobietę,
lekarza) lub w pewnych sytuacjach uznajemy, że
jest to niedopuszczalne?**

W kontekście wydarzeń związanych z bulwersującą decyzją o zaostrzeniu prawa aborcyjnego w Polsce, podjętą 22.10.2020 przez nieprawidłowo obsadzony tak zwany Trybunał Konstytucyjny, zapraszam do zapoznania się z moją analizą tej materii, poświęconą charakterowi prawnemu przesłanek legalnej aborcji, z punktu widzenia Dogmatycznego.

O zagadnieniu miałem okazję mówić podczas Zebrania Naukowego Katedry Prawa Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Dni Prawniczych Elsa Szczecin. Również w Polu Karnym podczas jednego ze środowych LIVÓW analizowaliśmy art. 152 Kodeksu karnego, który przewiduje karę za przerwanie ciąży wbrew przepisom ustawy.

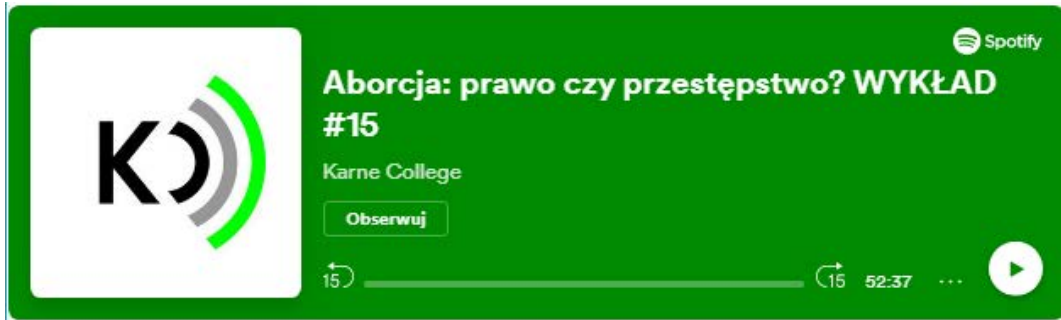
Prawie skończyłem pisać też artykuł naukowy na ten temat (stan na dzień 13.12.2020) – tam opracuję całość zagadnienia wraz z szerszą argumentacją naukową.

Znajdziecie poniżej następujące materiały:

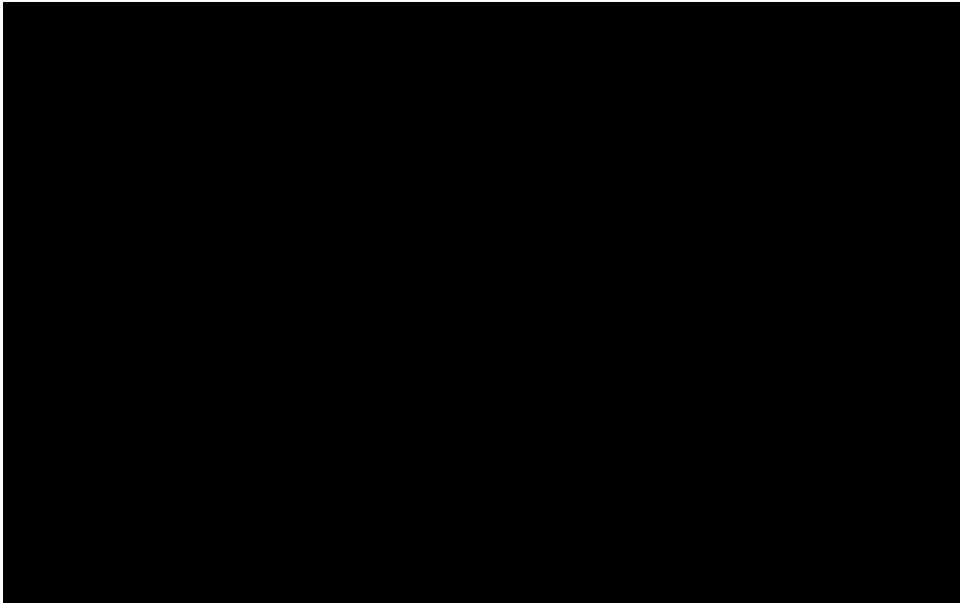
1. Podcast na **Karne College** z najbardziej rozbudowaną argumentacją
2. Nagranie z Zebrania Katedry Prawa Karnego UJ ze **skróconą wersją mojego wystąpienia**, a także dyskusją wokół tej tematyki oraz moimi odpowiedziami
3. LIVE w Polu Karnym, gdzie przyglądaliśmy się typologicznie **art. 152 Kodeksu karnego**
4. **Naukowe streszczenie** głównych tez – do przeczytania.

Tematyka ważna i kontrowersyjna, stąd potrzeba merytorycznego namysłu, do którego posłuchania/oglądania/przeczytania zapraszam!

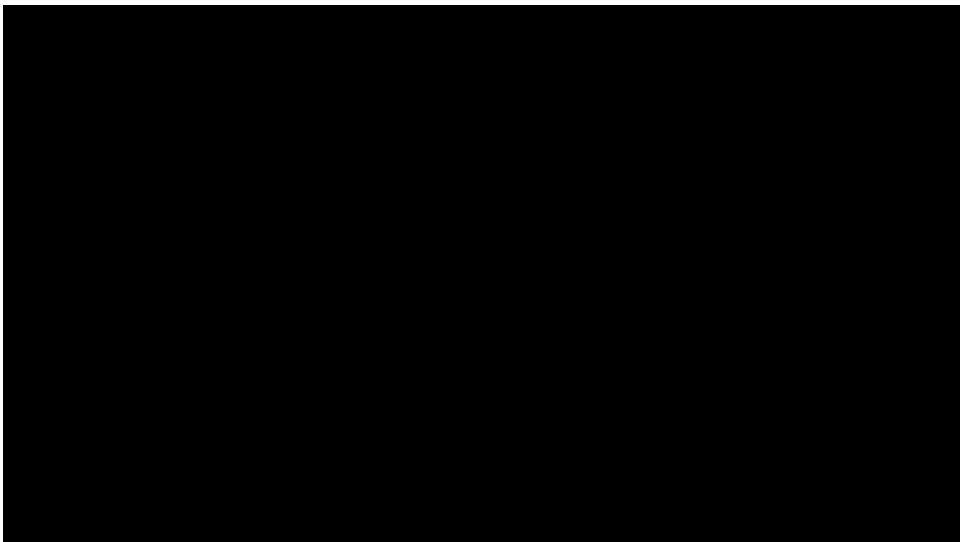
1.

2.

3.

Tezy

1.

Rozstrzygnięcie o charakterze prawnym przesłanek aborcyjnych oraz wpływie orzeczeń sądu konstytucyjnego (w ujęciu modelowym) na zakres karalności przerywania ciąży wymaga udzielenia odpowiedzi na podstawowe pytanie, z jakiego powodu, biorąc pod uwagę założenia wieloaspektowej struktury przestępstwa, kobieta żądająca przerywania jej ciąży **nie podlega odpowiedzialności karnej** za aborcję lub nakłanianie do niej innych osób.

2.

Będę argumentował, że uzasadnieniem powszechnie uznawanego braku odpowiedzialności kobiety żądającej przerywania jej ciąży jest brak możliwości przypisania jej materialnie rozumianej **winy**, z powodu **nadzwyczajnej sytuacji motywacyjnej** wpływającej na usprawiedliwioną decyzję o przerywaniu ciąży (ekskulpant), na przykład w warunkach art. 4a ust. 1 pkt 1-3 ustawy o planowaniu rodziny.

3.

Uzasadnię, że w opisywanej sytuacji ma miejsce tzw. **współudział konieczny** wykwalifikowanego podmiotu w przerywaniu ciąży, a podmiotem tym jest lekarz dokonujący zabiegu aborcji. Lekarzowi temu nie można przypisać winy, a więc i odpowiedzialności karnej za przerywanie ciąży, gdy jej przerywania żąda kobieta znajdująca się w stanie wyłączającym winę.

4.

Pomocniczo posłużę się założeniami karnistycznej teorii udziału w cudzym przestępstwie, wykazując, że lekarz przerywający ciążę **bierze udział w cudzej ekskulpacji** i w ramach omawianej, dwuosobowej konfiguracji zdarzenia nie można mu przypisać winy za realizację usprawiedliwionego żądania kobiety, by przerwać jej ciążę w szczególnych uwarunkowaniach motywacyjnych.

5.

Podkreślę, że w kulturowych i cywilizacyjnych warunkach państwa prawa XXI w. konieczne jest uregulowanie opisanej sfery życia społecznego poprzez określenie **standardów postępowania** z dobrami prawnymi, w tym sprecyzowanie procedur medycznych obejmujących dokonanie usprawiedliwionej aborcji za zgodą kobiety ciężarnej.

6.

W tym zakresie przyjęte rozwiązanie legislacyjne prowadzi do **“typizacji ekskulpacji”**, a więc uregulowania okoliczności wyłączającej winę w płaszczyźnie normy sankcjonowanej. Gdy przystępuje się do ustawowego rozszerzania lub – co istotniejsze – zawężania przesłanek dopuszczalnej aborcji, należy pamiętać o ich źródłowym charakterze prawnym.

7.

“Typizacja braku winy” materializuje się na gruncie danej ustawy merytorycznej sprzężonej z przepisem karnym w klauzuli blankietowej zawartej w art. 152 § 1 k.k., wskazującej na karalne przerwanie ciąży **“wbrew przepisom ustawy”**.

8.

Będę argumentował, że tego typu klauzula spełnia różne funkcje normatywne, w zależności od rodzaju przepisu, w której została użyta, w szczególności podnosi techniczne regulacje ustawy merytorycznej do rangi znamion czynu zabronionego pod groźbą kary, co aktualizuje wszystkie reguły związane z tworzeniem i wykładnią danych przepisów represyjnych (np. wymóg określoności), a także grupuje **eklektyczne przesłanki** dezaktualizujące odpowiedzialność karną w jednoznacznym rozstrzygnięciu *ex ante* o standardzie postępowania z dobrem prawnym (pierwotna legalność, uniekarygodnienie, ekskulpanant pierwszego stopnia, brak potrzeby ukarania, oportunizm itp.).

9.

W rezultacie podkreślę, że brak ustawowej kompetencji do przerwania ciąży w oparciu o przesłankę derogowaną orzeczeniem danego sądu konstytucyjnego (na przykład przesłankę embriopatologiczną z art. 4a ust. 1 pkt 2) **nie wywiera wpływu na odmienne od bezprawności i karalności aspekty struktury przestępstwa**, których wypełnienie jest warunkiem poniesienia odpowiedzialności karnej za przestępstwo.

10.

Ewentualna bezprawność bądź nawet karalność czynu polegającego na przerwaniu ciąży, związana z wejściem w życie orzeczenia sądu konstytucyjnego, uchylającego przesłankę dopuszczalnej aborcji (nowa norma sankcjonowana i rozszerzenie hipotezy normy sankcjonującej rekonstruowanej z przepisu typizującego) nie zmienia charakteru prawnego sytuacji faktycznej opisywanej w uchylonym przepisie ustawy i planowaniu rodziny, ponieważ pierwotnie była ona i jest nadal **podstawą do ekskulpacji sprawcy przerywającego ciążę**.

ABORCJA

CIAŻA

DZIECKO POCZĘTE

WINA